

رفتارشناسی تربیتی رسول الله (ص)

از منظر قرآن کریم

آقای دکتر سیدعبد الوهاب طالقانی ■

عضوهیئت علمی فصلنامه قرآنی کوزولستاندیش کسوت علوم قرآن و حدیث کشور

■ مقدمه :

قرآن کریم پیامبر اعظم (ص) را اسوه حسنه ی می داند که تمام بشریت در تمامی اعصار بایستی به او اقتدا کنند. ما در این مقاله در کنار دهها کتاب و مقاله که در سالیان گذشته به رشته تحریر در آمده نگرشی بر عملکرد تربیتی رسول الله (ص) از نگاه آیات قرآن داریم تا تذکری باشد برای همگان تا در میزان تأسی خود به این اسوه حسنه تجدید نظر نموده و سهم بیشتری از عمر خود را به مشابهت و مشاکلت با این پیامبر خوبیها که دارای خلق عظیم قرآنی است صرف نمایند. در این مقاله به رفتار پیامبر نسبت به پیروان، بشارت دهی پیامبر به پیروان، تقویت روحی و معنوی پیروان و الگودهی عملی به پیروان اشاره شده و آنگاه صفات جمیله رسول الله (ص) و اوصاف ویژه نبوی مطرح گردیده است. امید است خوانندگان محترم رهنوشه تربیتی نابی را از رفتار های قرآنی رسول الله (ص) بدست آورند.

■ رفتار پیامبر نسبت به پیروان :

۱- (وَ إِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ (انعام/۵۴/۶)

و چون کسانی که به آیات ما ایمان دارند نزد تو آیند بگو: سلام بر شما، پروردگارتان رحمت را بر شما مقرر داشته است.

۲- (وَ الْخَفْضُ جِنَاحُكَ لِمَنْ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ * فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ (شعراء/۲۶/۲۱۵ و ۲۱۶)

و بال (مهر و رحمت) خود را برای مومنانی که ترا پیروی کرده اند فرود آر * پس اگر (مشرکان) ترا نافرمانی کردند بگو: من از آنچه شما می کنید بیزارم.

۳- (يُحَمَّدُ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ لِي الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ) (فتح/۲۹/۴۸)
محمد (ص)

فرستاده خداست و کسانی که با اویند بر کافران سرسخت و در میان خود مهربانند.

۴- (فَاعْفُ عَنَّهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَ شَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ) (آل عمران/۱۵۹/۳)

پس از آنان درگذر و برایشان آمرزش بخواه و در کار (جنگ و امور اجتماعی که دستوری خاص درباره آن به تو نرسیده است) با آنان مشورت کن.

۵- (وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا) (آزملا/۱۰/۷۳)

و بر آنچه (مشرکان) می گویند صبر کن و به گونه ای پسندیده از آنان دوری گزین.

۴ (و اذ قلنا لک ان ربک احاط بالناس و ما جعلنا الرءیا الی الی اربک الا فتنه للناس و الشجرة الملعونه فی القرآن و نحوهم فما یریدهم الا طغیانا کبیرا) (اسراء: ۷۷-۶۰)

و(باد آر) آنگاه که تو را گفتیم که به راستی پروردگارت بر مردم احاطه دارد و آن خوابی را که به تو نمایاندم و آن درخت نفرین شده در قرآن را جز برای آزمون مردم قرار ندادیم و آنان را بی می دهیم ، ولی آنان را جز سرکشی بزرگ نمی افزاید.

۵- اقل للذین کفروا ستغلبون و تحشرون الی جهنم و بنس الیهما * قد کان لکم آیه فی فتنین التقتا فنه تقابل فی سبیل الله و اخرجی کافره یروهم مثلهم زای العین و الله یؤید بنصره من یشاء ان فی ذلک لعبره لاولی الابصار) (آل عمران: ۱۲۳ و ۱۲۴)

به آنانکه کفر ورزیده اند بگو: به زودی مغلوب شده و به سوی دوزخ محشور می گردید ، و آن بد بستی است * تحقیقا برای شما(کافران) نشانه ای بود(بر) صدق پیامبر و غلبه حق بر باطل) در دو گروهی که (در جنگ بدر)با هم روبرو شدند ، گروهی در راه خدا می جنگیدند و گروه دیگر کافر بودند که آنان (مومنان) را به دید چشم دو برابر خود می دیدند ! و خدا هر که را خواهد به یاری خود تأیید می کند، بی شک در این کار عبرتی برای اهل بینش است.

۶ (الا ننصروه فقد نصره الله ان اخرجیه الذین کفروا ثانی الذین ان هما فی الغار ان یقول لصاحبه لاتحزن ان الله معنا فانزل الله سبکتة علیه و آیده بجنود لم تروها و جعل کلمه الذین کفروا السفلی و کلمه الله هی العلیا و الله عزیز حکیم) (توبه: ۹/۴)

اگر او(پیامبر)را یاری ندهید، همانا خداوند او را یاری داد(در شب هجرت)آنگاه که کافران او (از مکه) بیرون کردند،در حالی که یکی از دو تن بود(پیامبر و ابوبکر) آنگاه که در غار(ثور،کوهی نزدیک مکه) بودند. آنگاه که به همراه خود می گفت:غم مخور! خدا با ماست. پس خداوند آرامش خود را بر او نازل کرد و او را با سپاهسانی که شما ندیدید(در جنگ های بدر و احزاب و حنین یا در همان شب هجرت) نیرو بخشید و سخن کافران را فروتر کرد و سخن خدا برتر است و خداوند توانمند و با حکمت است.

۱- (انا فتحنا لک فتحا مبینا) (فتح: ۱/۸۴)

ما برای تو پیروزی نمایانی آوردیم.

۲- (لقد رضی الله عن المؤمنین ان یتأیونک تحت الشجرة فعلم ما فی قلوبهم فانزل السکینه علیهم و اتابهم فتحا قریبا * و مغانم کثیره یتأخذونها و کان الله عزیزا حکیما * و عدکم الله مغانم کثیره یتأخذونها فیعجل لکم هذه و کف ایدی الناس عنکم و لتکون آیه للمؤمنین و یتهدیکم صراطا مستقیما * و اخرجی لم یقدروا علیها قد احاط الله بها و کان الله علی کل شیء قدیرا) (فتح: ۱۸/۲۸ تا ۱۸/۴۸)

به راستی خداوند از مومنان خشنود شد آنگاه که(در) حدیبیه(در زبر آن درخت با تو بیعت می کردند،پس آنچه را در دلهاشان بود(از صفا و وفا)دانست.از این رو ،آرامش را بر آنان فرو فرستاد و پیروزی ای نزدیک(فتح خیبر)را به آنان پاداش داد* و نیز غنیمت های بسیاری را که خواهند گرفت، و خداوند توانمند و با حکمت است * خداوند به شما غنیمت های فراوانی را وعده داده است که خواهید گرفت، پس در این یکی (غنیمت های خیبر)برای شما شتاب کرد و دستهای مردم را از شما بازداشت ، و چنین کرد(تا نشانه ای برای(یاری و پیروزی)مومنان باشد و شما را به راهی راست رهنمون گردد * و غنیمت های دیگری هست که بر آنها دست نیافته اید ، قطعاً خداوند بر آنها احاطه دارد ، و خداوند بر هر چیزی تواناست.

۳ (لقد صدق الله رسوله الرءیا بالحق لتدخلن المسجد الحرام ان شاء الله امنین مخلصین رهوسکم و مقصرین لاتخافون فعلم ما لم تعلموا فجعل من دون ذلك فتحا قریبا * هو الذی ارسل رسوله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الذین کفروا و کفی بالله شهیدا) (فتح: ۲۷/۴۸ و ۲۸)

همانا خداوند ، خواب درست و راستی را به پیامبرش نشان داد که به خواست خدا قطعاً در امنیت کامل ، سر تراشیده و موی سترده ، در حالی که هیچ بیم نداشته باشید به مسجد الحرام درخواهید آمد ، اما او می دانست چیزی را که شما نمی دانستید ، پس (آن را به تأخیر افکند و) پیش از پیروزی ای نزدیک تر (فتح خیبر)را قرار داد * اوست آنکه پیامبرش را با هدایت و دین حق فرستاد تا آن را بر هر دینی غلبه دهد و همین بس که خداوند گواه (راستی این پیامبر) است.

پیامبر عزیز، پیروان راستین خود را با بیان امدادهای غیبی اش، دلداری و تقویت می نماید و مواردی را که مورد تأیید الهی قرار گرفته اند، در آیات کریمه یادآور می شود :

۱- لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَ يَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شِبْهًا وَ ضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ * ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سُبُكَّتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَ أَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَ عَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ ذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ (توبه ۲۵/۹ تا ۲۶)

همانا خداوند شما را در جنگ های بسیاری یاری نمود و نیز در روز حنین، آنگاه که بسیاری نفرتان شما را مغرور کرد ولی هیچ سودی به حالتان نداشت و زمین با همه وسعتش بر شما تنگ آمد(راه فراری نداشتید) آنگاه پشت کنان گریختید * سپس خداوند آرامش خود را بر پیامبرش و بر مومنان فرو فرستاد و سپاهی(از فرشتگان) را که شما ندیدید فرو فرستاد و کافران را (با کشتار و اسارت و از دست دادن اموال خود) عذاب کرد و همین است کیفر کافران.

۲- قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِتْنَةِ الْبَقَاعِ فَانظُرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ آخِرَى كَافِرَةٍ يَرَوْنَهُمْ مَلِيحِينَ رَأَى الْعَيْنَ وَ اللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصَرِهِ مَن يَشَاءُ أَلَمْ يَكُن لِعِبَادَةِ الْوَالِي الْأَبْصَارِ (آل عمران ۱۶۳/۳)

تحقیقاً برای شما (کافران) نشانه ای بود (بر صدق پیامبر و غلبه حق بر باطل) در دو گروهی که(در جنگ بدر) با هم روبرو شدند، گروهی در راه خدا می جنگیدند و گروه دیگر کافر بودند که آنان (مومنان) را به دید چشم دو برابر خود می دیدند! و خدا هر که را خواهد به یاری خود تأیید می کند، بی شک در این کار عبرتی برای اهل بینش است.

۳- وَ إِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ أَحَدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَ تَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشُّوْبَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَ يَأْتِيكُمُ اللَّهُ بِحَقِّ الْحَقِّ بِكَلِمَاتِهِ وَ يَقَطَعُ ذَابِحَ الْكَافِرِينَ * لِيُحَقِّقَ الْحَقَّ وَ يَبْطِلَ الْبَاطِلَ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ * إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُم بِآلِافٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُرَدِّينَ *

وَ مَا جَلَعَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى وَ لِنَلْمَنِينَ بِهِ قُلُوبِكُمْ وَ مَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ * إِذْ يَغْشَىكُمُ الْيَمَاعِينَ آمَنَةً سَهَةً وَ يُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ السَّمَاءِ مَاءً لِّيُطَهِّرَكُم بِهِ وَ يُذْهِبَ عَنْكُم رَجَزَ الشَّيْطَانِ وَ لِيُرِيْبَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَ يَثْبُتَ بِهِ الْإِقْدَامُ * إِذْ يُوحَى رَبِّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ إِنِّي مُنْعَمٌ عَلَيْكُمُ الَّذِينَ آمَنُوا سَالِفِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرَّعْبُ

فاضربوا فؤوق الاعناق واضربوا منهم كل بنان (انفال ۷/۸ تا ۱۲)

و (یاد آرید) آنگاه که خداوند به شما وعده می داد که یکی از دو گروه (کاروان

تجاری قریش یا سپاه جنگی آنها) از آن شما خواهد بود و شما دوست می داشتید که آن گروه بی سلاح (کاروان تجاری) از آن شما باشد و خدا می خواست که حق را با کلمات خود (وعده هایی که برای غلبه اسلام داده بود) ثابت بدارد و نسل کافران را براندازد * (آری) تا حق را ثابت بدارد و باطل را نابود کند، گرچه تبهکاران خوش ندارند *

آنگاه که (از بیم و وحشت جنگ) از پروردگارتان یاری می خواستید و او خواسته شما را پاسخ داد که من قطعاً شما را با هزاری از فرشتگان که پشت سر هم فرود می آیند؛ یاری خواهم رساند * و خداوند آن را قرار نداد جز مژده ای(برای شما) و برای آنکه دل هاتان آرام یابد، حال آنکه یاری جز از سوی خدا نیست، که خداوند توانمند و با حکمت است * آنگاه که خواب سبکی را که مایه آرامشی از سوی او بود، بر شما فرو می پوشاند (مسلط می کرد) و آبی از آسمان بر شما می فرستاد تا شما را بدان پاک سازد و وسوسه شیطان را از شما بزدايد و دلهای شما را محکم و گام هایتان راستوار بدارد * آنگاه که پروردگارت به فرشتگان وحی می کرد که من با شما، هم، شما نیز مومنان را پایدار بدارید. به زودی در دلهای کافران ترس و وحشت افکنم. پس بالای گردن ها(سرهای کافران) را بزنیید و هم سر انگشتان آنها را بزنیید (دست و پای آنها را از کار ببندازید).

۴- وَ اذْكُرُوا اِذْ اَنْتُمْ قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِي الْاَرْضِ فَخَلَفْنَا مِنْ خَلْفِكُمْ النَّاسَ فَتَوَارَكُمْ وَ اَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهِ وَ رَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (انفال ۲۶/۸)

و به یاد آرید که شما گروهی اندک بودید و مردمی ناتوان در زمین به شمار می آمدید. بیم آن داشتید که مردم دیگر بنیادتان را برچینند، پس او شما را پناه داد و به یاری خود نیرو بخشید و از چیزهای پاکیزه روزی شما کرد، باشد که سیاس گزارید.

۵- اِذْ اَنْتُمْ بِالْعُدُوِّ الدُّنْيَا وَ هُمْ بِالْعُدُوِّ الْعُصْوَى وَ الرُّكْبِ اسْتَفْتَاكُمْ وَ لَوْ تَوَاعَدْتُمْ لِاخْتَلِفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ وَ لَكِن لِّيَقْضِيَ اللَّهُ اَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِّيَهْلِكَ مَن هَلَكَ عَن بَيْتِهِ وَ يَحْيَىٰ مَن حَىٰ عَن بَيْتِهِ وَ اِنَّ

اللَّهُ لَسَمِعٌ عَلِيمٌ * إِذْ يُرِيكَهُمُ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا
 وَ لَوْ أَرْتَكُمُ كَثِيرًا لَفُشَلْتُمْ وَ لَتَنَزَّعْتُمْ فِي الْأَمْرِ
 وَ لَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ * وَإِذْ
 يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ التَّفَاقُتُمْ فِي آعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَيُقَالُ لَكُمْ
 فِي آعْيُنِهِمْ لِيَقْضَى اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا وَ إِلَى اللَّهِ
 تَرْجِعُ الْأُمُورُ (انفال ۲۳/۸ تا ۲۴)

کرد ، و بازگشت همه به سوی اوست.

۲- (فَأَصْدَقَ بِمَا تُؤْمَرُونَ وَ أَعْرَضَ عَنِ الْمُشْرِكِينَ)
 (حجر ۵۱/۴۹)

پس آنچه را فرمان می یابی آشکار کن و از مشرکان
 روی گردان.

آنگاه که شما در حاشیه نزدیک و پائین وادیه (بدر)
 بودید و آنان در حاشیه دور و بالای آن ، و کاروان
 (تجاری قریش) پائین تر از شما (و دور از دسترس)
 بود(و همه اینها موجب برتری دشمن و ضعف شما
 بود)، به طوری که اگر باهم وعده می گذاشتید ، در
 وعده اختلاف می کردید(هیچکدام بر سر جای خود
 حاضر نمی شدید) ولی(چنین شد) تا خداوند کاری را
 که باید انجام می گرفت، برگزار کند تا هرکه هلاک
 می شود از روی دلیل و آگاهی ، به هلاکت رسد و
 هرکه زنده(هدایت) می شود از روی دلیل و آگاهی
 باشد ، و خداوند بس شنوا و داناست * آنگاه که
 خداوند شمار آنان را در خوابت به تو اندک نشان
 می داد،و اگر آنان را به تو بسیار نشان می داد ،حتما
 سست می شدی و در کار جنگ نزاع و کشمکش
 می کردی، ولی خداوند (شما را از سستی و اختلاف)
 به سلامت داشت ، که او به اسرار سینه ها داناست
 * و آنگاه که شمار آنان را هنگامی که (در میدان
 جنگ) با هم روبرو شدید، در چشم شما اندک نشان
 می داد و شما را نیز در چشم آنان اندک نشان می
 داد تا خداوند کاری را باید انجام می گرفت ، برگزار
 کند ، و کارها به خدا بازگردانده می شود.

۴- (إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ
 عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَ لَا تَحْزَنُوا وَ آبْتَشِرُوا
 بِالْحَبَّةِ الَّتِي تُوَعَدُونَ) (فصلت ۳۰/۴۱)

کسانی که گفتند: پروردگار ما خداست، سپس پایداری
 نمودند، فرشتگان بر آنان فرود آیند که بیم مدارید و
 اندوه نخورید و مزده باد شما را به بهشتی که وعده
 داده می شدید.

■ رفتار جمیله رسول الله (ص):

خداوند متعال، پیامبر عزیزش را با رفتار خاص
 اخلاقی در قرآن یاد می کند و در واقع حبیب خود را با
 این اوصاف جمیله ، می ستاید :

۱- وَ أَنْتَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ (قلم ۴/۶۸)

۲- لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ

همانا شما را پیامبری از خودتان آمده

عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ

که رنج و سختی شما بر او گران است

حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ

بر(هدایت و آسایش) شما حرص می ورزد

بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ

و به مومنان، دلسوز و مهربان است. (توبه ۱۲۸/۹)

۳- فِيمَا رَحِمَهُ مَنِ اللَّهُ لِنْت لَهُمْ وَ لَوْ كُنْتَ فَظًا
 غَلِيظَ الْقَلْبِ لَأَنَّفَضُوا مِنْ حَوْلِكَ

پس به لطف و رحمتی از خداست که با آنان(مومنان)
 نرمخو شده ای ، و اگر درشت خو و سخت دل بودی ،
 پی گمان از گرد تو می یاشیدند.

فَاعْفُ عَنَّهُمْ وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَ شَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ

(پس از آنان درگذر و بر ایشان آموزش بخواه و در
 کار(جنگ و امور اجتماعی که دستوری خاص درباره
 ی آن به تو نرسیده است) با آنان مشورت کن.

فَأَنذَرْتُمْ قَوْمَكُمُ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُؤْمِنِينَ
 (آل عمران ۱۵۹/۳)

■ الگو دهمی عملی به پیروان :

۱- (فَأَسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتُ وَ مَنِ تَابَ مَعَكَ)

(هود ۱۱۲/۱۱۱)

۲- (فَلذَلِكَ قَادِعٌ وَ اسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتُ وَ لَا تَتَّبِعْ
 إِهْوَاءَهُمْ وَ قُلْ أَهْبَتُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَ
 أَمْرٌ لِّأَعْيُنِ بَيْنِكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا وَ رَبُّكُمْ لِنَا أَعْمَالُنَا
 وَ لَكُمْ أَعْمَالِكُمْ لَأَحْجِبُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا
 وَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ) (شوری ۱۵/۴۲)

پس برای این (وحدت دینی ، مردم را) فرا خوان و
 چنانکه فرمان یافته ای پایدار باش، و از خواسته های
 آنان پیروی مکن، و بگو: من به هر کتابی که خداوند
 فرودرستاده ایمان دارم ، و فرمان یافته ام که در
 میان شما به عدالت رفتار کنم ، خداوند پروردگار ما
 و شماست، ما راست(جزای) اعمالمان و شما راست
 (جزای) اعمالتان، میان ما و شما بحث و گفتگویی
 نیست. خداوند میان ما و شما(در قیامت) جمع خواهد

۴- (ادعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَ
الْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ جَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ)
(نحل/۱۶، ۲۵)

(مردم را) با حکمت (دلیل استوار عقلی) و پند نیکو به
راه پروردگارت فراخوان و با آنان به بهترین روش به
بحث و گفتگو پرداز.

۵- وَ إِنْ أَخَذَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتِجَارَكَ فَأَجْرُهُ
خَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغَهُ مَا نُتِّئَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ
قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ (توبه/۶، ۹)

دقت در شیوه آگاه کردن مشرکان و ظرافتی که در
این امر بکار رفته، مکاتب سردمداران غیر الهی را متحیر
می کند، چگونه یک مکتب توحیدی برای جلب مخالفان
و آشنا نمودن نابخردان معاند با تعالیم مقدسه آسمانی، راه
را برای پیامبرش هموار می کند و نقشه را به بهترین
وجه ممکن، ترسیم می نماید، مناسب می بینم توجه
خوانندگان را به اصولی که در آیه عنوان شده، بهتر جلب
نمایم؛ خداوند رؤوف، به حبیب خود پیامبر اعظم فرمان می
دهد؛ اگر یکی از مشرکان به تو پناه آورد، او را از خود دور
مکن، او را پناه ده و فرصتش ده تا سخن برحق و ناقد
خداوند حکیم را بشنود، پس از آشنا شدن او با کلام
حق، او را از مخاطرات و تهدیدات، ایمن دار و او را به
جایگاه امن خودش برسان. اینهمه دلسوزی و نگهداری
از مشرک، بخاطر آنستکه آنها نمی دانند و جاهلند، مطمئناً
وقتی با کلام نورانی حق آشنا شدند و مهر ورزی شما
را در رساندن آنها به جایگاه امن خود دیدند؛ ایمان را از
اعماق دل پذیرا خواهند شد و با خود می گوید:

(لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ) اکنون
که حقیقت از باطل و راه صواب از ضلال بر من آشکار
شد، دین حق را با کمال میل و اختیار و بدون اکراه،
پذیرا هستم. این شیوه تبلیغ، یکی از عوامل موفقیت
پیامبر اعظم می باشد، که با رفتار شناسی تربیتی ایشان
این موضوع برای متمسکین به رسول الله (ص) محقق
خواهد شد.

■ اوصاف ویژه نبوی :

۱) و انک لعلى خلق
عظیم قلم (۴/۶۴)

۲) یس و القرآن
الحکیم انک لمرسلین
علی صراط مستقیم
(یس/۲۶ آیات اولیه)

۳) انک علی صراط مستقیم (زخرف/۲۲)

۴) لقد کان لکم فی رسول الله اسوه حسنه
لمن کان یرجو الله و الیوم الآخر و ذکر الله
کثیراً (احزاب/۲۱)

۵) و ما ینطق عن الهوی ان هو الا وحی یوحی
(نجم/۳۵ و ۴)

۶) ما زاغ البصر و ما طغی (نجم/۵۳)

۷) و کذب الفوائد ما رأی (نجم/۵۲)

۸) یا ایها النبی انا ارسلناک شاهداً و مبشراً
و نذیراً و داعیاً الی الله باذنه و سر اجاً منیراً
(احزاب/۳۳ و ۴۶)

۹) فیما رحمه من الله لنت لهم (آل عمران/۱۵۰)

۱۰) و ما علمناه الشعر و ما ینبغی له
(یس/۳۶)

◆ منابع و ماخذ:

- ۱- ۲۵ آیه از آیات قرآن کریم
- ۲- قرآن کریم و پیامبر اعظم (ص) - اثر نگارنده
- ۳- مجموعه ای از کتب تفسیری همچون میزان
مجمع البیان، نمونه و ...

پښتونستان ښار علمي او مطالعاتي مرکز
پښتونستان ښار علمي او مطالعاتي مرکز